

Houd transactietaks in vizier

Arnout Mijs

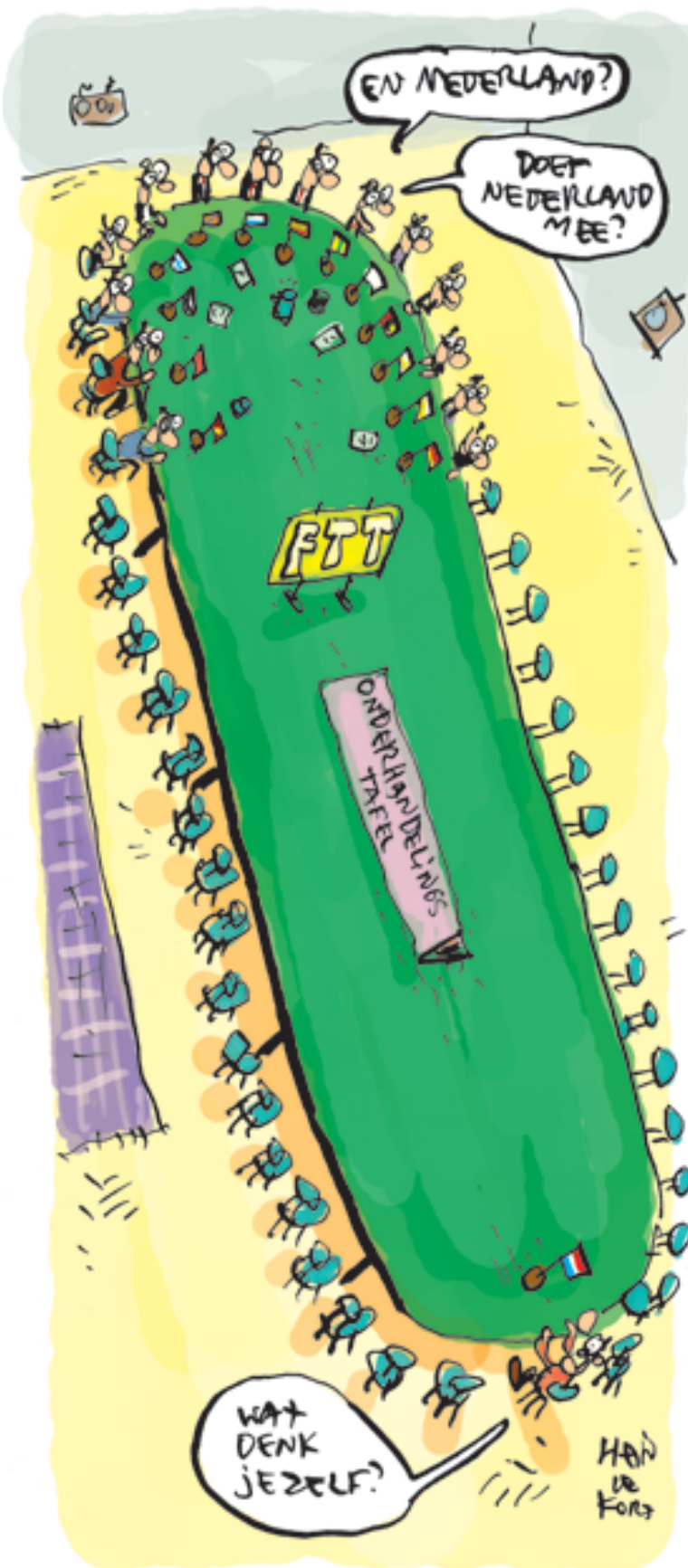
Afgelopen dinsdag maakte de Europese Commissie bekend akkoord te gaan met invoering van de Financiële Transactietaks (FTT). Nederland verzet zich en zal zelfs floreren wanneer het niet deelneemt aan de FTT. Dit is echter geen reden voor het kabinet om achterover te leunen. Den Haag moet wel degelijk mee onderhandelen, ook al besluit het er uiteindelijk uit te stappen.

Binnen slechts twee jaar ligt er een geloofwaardig voorstel voor een FTT op tafel. De Commissie wilde in 2010 zo'n transactietaks alleen op mondiaal niveau. De toenmalige Franse president Nicolas Sarkozy kreeg hiervoor op de G20-top in Cannes in november 2011 nul op het rekest. Toch wilde hij door met enkele andere landen. De Commissie deed nog vergeefs een EU-brede poging via de band van de EU-begroting. Maar opeens is daar de 'versterkte samenwerking'-procedure, die de mogelijkheid biedt dat tien landen het op eigen houtje kunnen en willen proberen. Tijden veranderen.

Een belangrijke reden om niet mee te doen is dat de Nederlandse financiële sector daar baat bij zal hebben. Invoering leidt tot krimpende economische groei. Zweden voerde een FTT in de jaren tachtig in zijn eentje in, met als gevolg een massale verhuizing van financiële activiteiten naar omringende landen. Alleen een wereldwijde invoering kan dit voorkomen, ook al hebben bijvoorbeeld Brazilië, Zuid-Korea en Zuid-Afrika al succesvol een vorm van FTT ingevoerd. Invoering op kleine schaal betekent dat Nederland met een relatief grote financiële sector harder getroffen wordt. Daarom vinden zowel de Nederlandsche Bank als het Centraal Planbureau een FTT onwenselijk.

Nederland wordt bij niet-invoering een belastingparadijs voor de financiële sector. De kracht van de kopgroep die de belasting wel invoert, is ook zijn grootste zwakte. Zelfs bij EU-brede invoering is de angst aanwezig dat financiële transacties verhuizen naar andere continenten. Nu niet alle lidstaten meedoen, zullen de markten verschuiven naar niet-FTT-landen, zoals Nederland. Een goede reden dus om niet mee te doen. Maar het is de vraag of die belasting hier nooit wordt ingevoerd.

De transactietaks is een ideologische speelbal die gedijt in het sentiment dat de bankensector

moet meebetalen aan de crisis en niet alleen de belastingbetaler. Een 'nee' vandaag is daarom allesbehalve definitief. Behalve Frankrijk waren lidstaten erg afhoudend vanwege de potentiële negatieve invloed op de opkrabbende economie. Dat dit plots kan veranderen bleek in mei toen de

Duitse regering afhankelijk werd van de sociaaldemocratische oppositiepartij SPD bij de ratificatie van het Europees Stabilisatiemechanisme (ESM). In ruil voor steun aan het ESM eiste de SPD van kanselier Angela Merkel dat Duitsland zich in Europa voorstander moest tonen van de FTT. Nog geen

halfjaar later ligt er een plan.

In Nederland ligt zo'n scenario ook op de loer. De linkse partijen SP, PvdA en GroenLinks zijn blijken de verworpen motie Roemer c.s. vóór aansluiting bij de kopgroep. In juni eiste PvdA-Kamerlid Diederik Samsom zelfs nog van premier Mark Rutte dat hij zijn verzet tegen de financiële transactietaks zou opgeven. Het was toen voor hem een 'noodzakelijke voorwaarde' in te stemmen met de Nederlandse inzet in de Europese Raad. Een interessant gegeven voor de formatiebesprekingen.

Verder zien sommigen het niet meedoen als versterking van het imago van Nederland als buitenbeentje in Europa. Dit argument is achterhaald. Het is de eerste keer dat Nederland niet in een kopgroep van Europese samenwerking zit. Gezien de recente ontwikkelingen rond de euro zal het ook niet de laatste kopgroep zijn in Europese samenwerking. Vooral Denemarken en Zweden, maar ook het Verenigd Koninkrijk worden ondanks hun niet-deelname (opt-outs) aan de euro en Schengen nog steeds gezien als constructieve partners aan de Raadsvergaderingstafel, omdat ze meedoen op het Europese vlak. Daarnaast is de verkiezingsuitslag in Brussel geïnterpreteerd als een pro-EU-uitslag en heeft Nederland op financieel-economisch gebied nog altijd het imago van ideeënkamer in de aanpak van de eurocrisis.

Op het moment blokkeert Den Haag niets, maar lijkt zijn handen er van af te trekken. Dit zou een foute benadering zijn. Het onderhandelingssucces van Denen en Engelsen bij hun opt-out lag in hun bereidheid tot meedoen. Hierdoor haalden zij compensatie binnen. Ook al stapten ze er op het laatste moment uit, het beleid hadden ze in hun ogen verbeterd. Bij de ontwikkeling van de EMU heeft de gereserveerde houding van Nederland ook geleid tot compensatiemaatregelen. Afzijdige landen die later zijn toegetreden daarentegen kregen te maken met een voldoende feit.

Een financiële transactiebeasting is geen simpel 'in or out'-verhaal. In de motie-Roemer staat bijvoorbeeld dat pensioenfondsen moeten worden uitgezonderd van de FTT. Ongeacht de inhoudelijke keuze is beïnvloeding onmogelijk als je de andere kant op kijkt. De toekomst is dichterbij dan we denken en tijden veranderen.

Arnout Mijs werkt op Instituut Clingendael.